

DE PLATE

Tijdschrift van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate"

Vormings- en Ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE

het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11

8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
13e jaargang, nr. 4 april 1984.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE

APRILACTIVITEIT 1. KEN UW STAD. Bezoek aan het Stedelijk Museum voor Schone Kunsten.

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot het bezoek aan het Stedelijk Museum voor Schone Kunsten, ter gelegenheid van de tentoonstelling :

BELGISCHE MARINESCHILDERKUNST 1780-1914

Dit bezoek gaat door op : Zaterdag 7 april 1984 om 15.00 uur.

onder leiding van de Stadsconservator en bestuurslid van DE PLATE, de heer Norbert HOSTYN.

De heer Norbert HOSTYN verzorgde onder de titel "SCHILDERS VAN DE ZEE" het eerste deel van de tweeëntwintigste jaargang (1984) van OPENBAAR KUNSTBEZIT IN VLAANDEREN, driemaandelijks periodiek voor inwijding in de beeldende kunsten door reproducties en radio.

Gespreid over 40 bladzijden en verlucht met tien kleurenreproducties, drieëntwintig zwart-wit reproducties, één foto en één reproductie van een briefhoofd, geeft hij een overzicht van de Belgische marineschilderkunst van 1780-1914.

De publicatie van deze prachtige monografie was voor de heer Hostyn de aanleiding om deze tentoonstelling in te richten. Zij omvat werk van L. Anton, P.J. Clays, J. Ensor, J. Garemin, F. Hens, H. Lehon, E. Linnig, J.H. Mohrmann, A. en F. Musin, H. Permeke, H. Schaefels, H. Schaep, L. Serruys, C.L. Verboeckhoven, en vertegenwoordigd als stijlfasen het neoclassicisme, de romantiek, het realisme en het impressionisme.

De toegang is vrij en kosteloos en wij rekenen stellig op uw aanwezigheid. Er is mogelijkheid zich deze rijk geïllustreerde monografie, waarvan sprake hiervoor, aangevuld met de lijst van de geëxposeerde werken in het museum aan te schaffen. Prijs 250 fr.

J.B. DREESEN

APRILACTIVITEIT 2. Diavoordracht

Het bestuur van de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen op een diavoordracht die door-
gaat op donderdag 26 april 1984 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colensstraat 6, Oostende.

Het onderwerp : WESTVLAAMSE VOLKSSPREUKEN IN WOORD EN BEELD
De spreker : de Heer Gerard DEBRABANDER

" 't Is al col en manchette en niete op de forchette" is een van de vele oorspronkelijke en pittige Westvlaamse volksspreuken die Gerard Debrabander ons tijdens deze uitstekende en zeer origineel geïllustreerde voordracht zal brengen. Als heemkundige noteerde hij gedurende jaren de pittige en oorspronkelijke gezegden en uitdrukkingen uit het rijke Westvlaamse dialect op. Voor elk van hen maakte hij een gepaste humoristische tekening, die hij op dia zette. En meteen hebt u het recept van deze oerdegelijke voordracht. Voeg hierbij dat Gerard Debrabander een vlot en aangenaam spreker is die, voor deze gelegenheid, het grootste gedeelte van zijn voordracht in het sappig dialect van de Westhoek zal brengen. Een avond die geen enkel rechtgeaard Westvlaming mag missen. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

J.B. DREESEN

TWEEDE OOSTENDSE KURSAAL.

Naar inlichtingen ons verschaft door ons geacht medelid, de heer Roland Monteny, werd het schaalmodel van de tweede Oostendse Kursaal (dat u in ons museum kunt bewonderen) vervaardigd door een zekere POL ROMMELAERE. Van beroep was POL huisschilder. Hij woonde in de Sint-Franciscusstraat Nr. 8, boven Café "Westhinder". Hij was geen Oostendenaar en overleed in de zestiger jaren. Weet iemand van onze leden meer over deze persoon. Van waar was hij afkomstig? Geboortedatum? Datum van overlijden?

J.B.D.

VERDIENSTELIJKE OOSTENDSE ZUSTER GABRIELLE

Onlangs mochten wij vanwege de familie Deley een foto in ontvangst nemen van een kloosterzuster in de typische kledij van de Dochters van Liefde. De persoon op de foto, ZUSTER GABRIELLE (in burger MARIE DELEY), werd op 11/9/1886 geboren en overleed, na 72 jaar kloosterleven bij de Dochters der Liefde, op 26/11/1976. Zuster GABRIELLE werd in haar leven viermaal vereremerkt door de Engelse Franse en Belgische overheid voor diensten bewezen aan de troepen en de bevolking gedurende de oorlog van 1914-18 en 1940-45. In 1914 maakte ze zich zeer verdienstelijk bij de gevechten ende daaropvolgende brand van Leuven. In 1940 maakte ze zich vooral verdienstelijk bij de bevoorrading van haar gemeenschap in Leuven waar ook vreemde kinderen ondergedoken zaten. Ze werd door vriend en vijand bewonderd voor haar grootmoedigheid ten overstaan van anderen. Hiermee wilden we toch even een steentje bijdragen in de geschiedschrijving van de kleine mensen zonder geschiedenis.

J.B.D.

DE VIS IN HET LEOPOLDPARK

Reeds herhaaldelijk werd mij gevraagd waar de vis gebleven was die eertijds het bloemenuurwerk sierde in ons Leopoldpark. Het was in zijn tijd waarschijnlijk het meest gefotografeerd onderwerp van onze stad. Plots was hij echter verdwenen en geen mens die wist waar hij naartoe was. Ons geacht medelid de heer Roland Monteny heeft hem nu met zijn alspeurend oog opgemerkt in het Shopping Centre van Kuurne. Hoe die vis daar geraakt is blijft ons voorlopig een raadsel. Het loont echter wel de moeite daar even een paar zaken op na te trekken. Uiteindelijk maakte deze vis deel uit van het Oostendse kunstpatrimonium. Wie weet meer over deze zaak? Wie bezorgd ons een foto van de vis in zijn huidige opstelling te Kuurne?

J.B.D.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLIV : N... LAUREYNS

Deze amateur-kunstschilder woonde vóór W.O.I in de Hippodroomstraat 13, Oostende
Hij stelde tentoon in het Salon 1913 van de "Cercle Artistique d'Ostende", met
2 werkjes : - Duinen bij valavond
- Laar in een bos

N. HOSTYN

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLV : M... STAESSENS

Oostendse amateur-kunstenares, begin 20e eeuw.
Stelde tentoon in het Salon 1913 van de "Cercle Artistique d'Ostende", met 2 werkjes :
- Gent-avondeffect (ets)
- Gent-avondeffect (pentekening)

N. HOSTYN

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTSCHILDERS - XLVI : FRANCOIS BOSSUET

Deze maand geven we uitgebreid aandacht aan de figuur van François BOSSUET, een
kunstschilder die wel geen Oostendenaar was, maar in het begin van de 19e eeuw al-
hier woonde, en zoals zal blijken op artistiek vlak een grote rol speelde in het
toen nog kleine Oostende.

X X X

Bron voor deze bijdrage is een artikel van Gustave LAGYE, verschenen in "La Fédé-
ration Artistique" van november 1883, aangevuld met heel wat persoonlijke research.

X X X

François-Antoine BOSSUET werd te Ieper geboren in augustus 1798 (1) als zoon van
François-Joseph BOSSUET (°Watou, ca. 1761 - † Brugge, vóór 1828) & Marie- Constance
DE RYCKE (2). François BOSSUET jr. had nog twee broers, Louis en Charles, resp-
ti-velijk omstreeks 1800 en 1802 te Ieper geboren (3).

Vader BOSSUET dreef handel in graan en hopen en zag zich door omstandigheden ver-
plicht de brouwerij van een van zijn cliënten-schuldnaars over te nemen. Heel deze
zaak zou mettertijd nefast zijn afgelopen zodat BOSSUET sr. financieel aan de grond
kwam te zitten. Naar aanleiding daarvan verhuisde het gezin naar Oostende, alwaar
de vader nieuw geluk kwam beproeven.

Het is zo dat we de BOSSUET's terugvinden in de Volkstelling 1814 van Oostende (3).
Ze woonden toen in de Albertusstraat 7 (nu Euphrosine BEERNAEFTstraat). Vader
BOSSUET was er als "drankslijter" gevestigd. Bij hem woonden toen nog zijn drie
zoons, François, Louis & Charles (toen resp. 16, 14 & 12 jaar oud) en een dienst-
meid, Monica FISIGNÉ uit Breda.

Van Charles BOSSUET vonden we nog enkele gegevens terug in de Registers van de Burgerlijke Stand van Oostende. Hij woonde er later in de Lijnbaanstraat en was soldaat in het dépôt van het bataillon der Zesde afdeling van de Nationale Infanterie. Hij stierf ongehuwd te Oostende op 31 oktober 1828, 26 jaar oud.

BOSSUET was als kind nog leerling van ene BERRINS aan de Tekenschool te Ieper. Anno 1883 bezat BOSSUET nog werk uit deze periode : vooral tekeningen in sanguine naar gravures van oude meesters. Bewijzen van vroeg talent dus.

Omstreeks 1812 werd François BOSSUET op voorspraak van familie-kennissen "élève entretenu" in de kantoren van de Heer DE QUERSAINT, Prefect van het "Département des Deux-Nèthes" te Antwerpen. Zijn tekentalent, dat hij steeds was blijven cultiveren, werd er opgemerkt door een beambte, de Fransman DUBOIS. Deze was op zijn beurt bevriend met Willem-Jacob HERREYNS (1743-1827), kunstschilder en directeur van de Antwerpse Academie. Het is zo dat de jonge BOSSUET leerling werd aan dit aloude instituut. Ook daar liet hij zich bijzonder opmerken. De meeste "Antwerpse werken" van BOSSUET gingen teloor in de branden tijdens het bombardement van Antwerpen.

Na de val van Napoleon, tevens de aanvang van het Hollands Tijdvak, kwam BOSSUET naar Oostende terug. Hij trad er in dienst van het Zeewezen als secretaris der loodsdiensden. In 1828 zou hij dit ambt neerleggen "... de guerre lasse,.... désespérant de participer jamais aux avantages réservés systématiquement aux seuls sujets bataves" (LAGYE).

Ca. 1818 trad hij in het huwelijk met Virginia-Julia DUBRUX. Ze kregen talrijke kinderen. In de Registers der Burgerlijke Stand van Oostende vonden we gegevens over enkele van hun kinderen terug :

- Elisa-Clementia-Rosalia-Isabella BOSSUET
  - ° Oostende, 24 februari 1826
  - +Oostende, 5 juni 1826
- een doodgeboren kind op 31 januari 1827.

Anno 1883 vermeldde LAGYE nog 4 kinderen in leven :

- Auguste BOSSUET
- Louis BOSSUET, die een militaire carrière maakte;
- Charles BOSSUET, archivaris van de Nationale Bank;
- en een dochter die huwde met Kolonel Paul HENRARD.

X X X

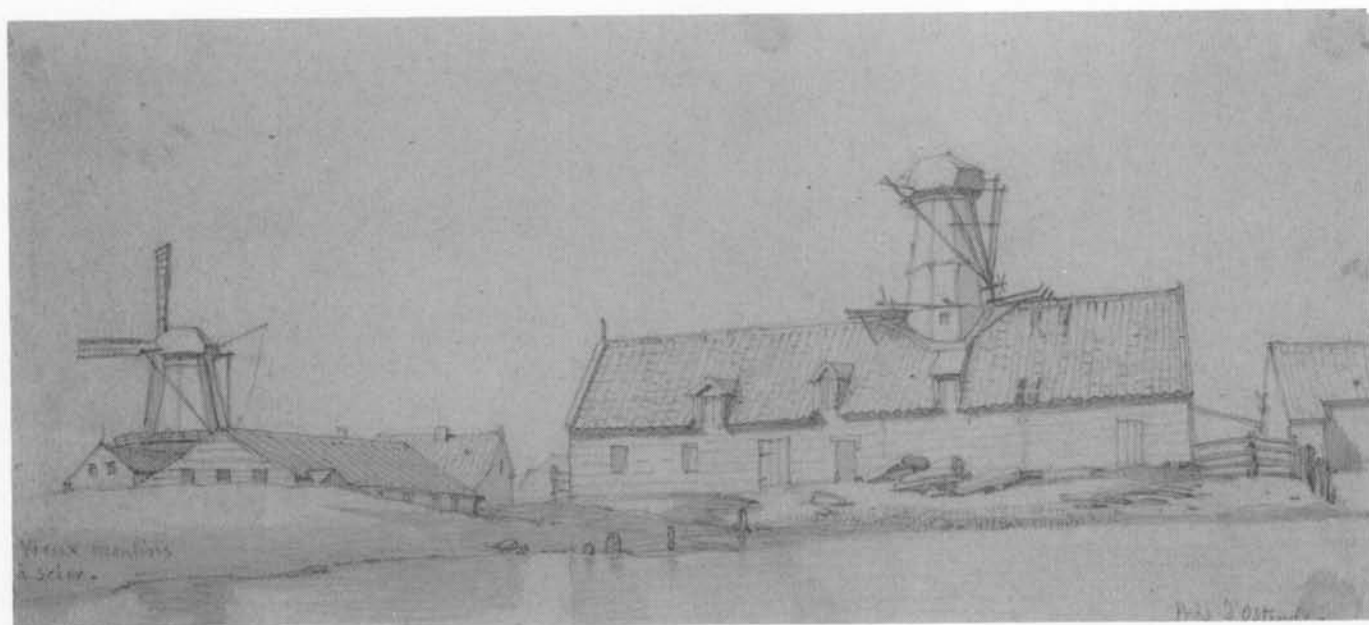
Te Oostende woonde BOSSUET op de Groentenmarkt. Hij was er op eigen houtje gestart met een bescheiden tekenschool. Toen de Stad in 1820 overging tot de stichting van een officiële "School voor Teeken- & Bouw-kunde" werd François BOSSUET er professor en met hem Michel VAN CUYCK (1797-1875) (4). Beide ontvingen voor dit ambt een jaarlijkse vergoeding van 150 guldens (5). Aldus zou BOSSUET te Oostende het artistiek basisondericht hebben verschaft aan historieschilder Edouard HAMMAN en aan François MUSIN, de gekende marineschilder.

X X X

FRANÇOIS BOSSUET EN OOSTENDE

▲
De zaagmolens
te Slykens
in 1821

Oostende was tijdens het Hollands Tijdvak nog een rustig, wat armoedig plaatsje, door vestingen omkneed. Moeizaam begon er een zekere heropbloei, maar vooralsnog bleef het stadje aan zee ingeslapen. Een rust die 's zomers door wat voorname seizoengasten gestoord werd. In het dode seizoen waren enkel de gemeentepolitiek of de meedogenloze stormen onderwerp tot gesprek. De rampzalige buskruitontploffing op 19 september 1826 zorgde verder voor enige opschudding, en ook de herfst van 1827 bracht onverwacht weer wat leven in de brouwerij : Op 4 november 1827 spoelde een reusachtige walvis aan het strand ten oosten van de Oostendse haven. Rond deze ongewone gebeurtenis werd een groot volks evenement geïmproviseerd (6). Zowel de naam van François BOSSUET als deze van zijn collega M. VAN CUYCK blijven met de "Koninklijke Walvis van Oostende" verbonden.

VAN CUYCK vervaardigde twee litho-ontwerpen in verband met de walvis, alsook een reeks schilderijtjes die later met het ambulant tentoonstellingspaviljoen van het walvisgeraamte meereisden. BOSSUET verzorgde de gelithografeerde illustraties bij een beschrijvende, wetenschappelijke studie van de hand van Ignace V.J. DUBAR, geneesheer te Oostende : "Ostéographie de la baleine échouée à l'est du port d'Ostende le 4 novembre 1827", Brussel (LAURENT), 1828.

Hoger zagen we hoe BOSSUET anno 1828 zijn ambt bij de loodsdiensten neerlegde. De historiek van de Oostendse Tekenschool, afgedrukt in "L'Echo d'Ostende" van 8 maart 1885, leert ons dat BOSSUET datzelfde jaar Oostende verliet en te Brussel ging wonen. Bij LAGYE lezen we dan dat hij in 1828-1830 er door noeste zelfstudie zijn artistieke techniek perfectioneerde en dat hij naast het stadsgezicht aanvankelijk ook het schilderen van genre- & historiestukken beoefende.

Om aan de kost te komen gaf BOSSUET verder tekenlessen in chieke pensionnaten en in 't bijzonder aan kinderen van de vele Engelse gezinnen die toen te Brussel woonden. LAGYE noemde één leerlinge uit deze periode met naam : ene Juffrouw NOTTEBOOM. Op het leerprogramma van BOSSUET's pupillen stond iets ongebruikelijks : tekenen van landschappen & stadsgezichten naar de natuur.

Nadat de Belgische Onafhankelijkheid (1830-31) een feit was, was de tijd voor grondige politieke & administratieve reorganisaties aangebroken. Minister Sylvain VAN DE WEYER verzocht BOSSUET, als man met ervaring ter zake, zijn ambt bij het Zeewezen terug op te nemen. Zo bleef hij nog een achttal jaar in dienst. Maar ondertussen werd BOSSUET in 1832 benoemd tot professor perspectieftekenen aan de Brusselse Academie. Hij zou deze functie tot aan zijn eervolle opruststelling anno 1874 bekleden.

In 1834 al verscheen BOSSUET's eerste tractaat over de perspectief, ten behoeve van jonge kunstenaars.

In 1870-74 liet hij bij LELONG te Brussel zijn groot tweedelig werk "Traité de perspective linéaire" verschijnen. Dit tractaat werd met erepenningen onderscheiden te Wien in 1873 en te Paris in 1878. Het bleef lange tijd het standaardwerk betreffende de perspectiefleer. Anno 1875 verscheen te Brussel een "Résumé du traité de perspective linéaire" en posthuum (1893) verscheen te Brussel nog een "Cours de perspective, appliquée à la peinture".

De perspectiefleer was uiteraard niet het hoofdvak aan de Brusselse Academie waarvan François-Joseph NAVEZ de directeur was. Vandaar dat er in de literatuur maar sporadisch sprake is van "leerlingen" van BOSSUET. Toch moeten de meeste academiestudenten zijn op techniek toegespitst onderricht genoten hebben.

Bij de volgende kunstenaars was zijn onderricht van meer dan normaal belang :

- Jean-Baptiste VAN MOER (Brussel 1819-1884)
- François MUSIN (Oostende 1820- Sint-Joost-ten-Node 1888)
- François-Xavier ROFFIAEN (Ieper 1820-Elsene 1898).

BOSSUET overleed hoogbejaard te Sint-Joost-ten-Node op 30 september 1889.
De veiling van zijn atelier ging in 1896 door bij FIEVEZ te Brussel.

X X X

BOSSUET was gespecialiseerd in topografisch exacte stadsgezichten, die we met het Italiaanse woord "vedute" noemen.

Verreweg het grootste aantal van BOSSUET's schilderijen hebben sites uit vreemde landen als thema : Frankrijk, Duitsland, Spanje, Italië & Noord-Afrika. Daarvoor leverden tal van lange reizen de nodige inspiratie.

Maar ook Brussel en de oude Vlaamse steden leverden hem de nodige inspiratie voor zijn vedute.

Het is hier echter niet de plaats om daar verder op in te gaan. Beperken we ons enkel tot Oostende in BOSSUET's kunst :

Uit BOSSUET's "Oostendse Periode" dateren tal van gezichten op de houtzaagmolens te Slykens nabij Oostende (7).

Ook later hernam BOSSUET hetzelfde thema. We vinden deze molens op :

- een gewassen tekening (17 x 24,5 cm) in bezit van het Oostends Stadsarchief. .
de tekening draagt als opschrift : "Zaagmolens, Ostende, 1821" (8).

- een houtskooltekening op papier met opschriften.

Vooraan : F.B. Vieux moulin à scier, près Ostende

Achteraan : Vieux moulin à scier du bois au Canal d'Ostende à Slykens 1826,

F. BOSSUET. Oostende , Stadsarchief.

- een schilderij, tentoongesteld in het Salon 1875 te Brussel
- een schilderijtje (13x 22 cm), geveild bij FIEVEZ te Brussel in 1906.
- twee sepia's, geveild in de galerij FIEVEZ te Brussel op 10 december 1896.

Verder andere gezichten uit Oostende :

- DE VISMARKT TE OOSTENDE

olieverf op doek (33 x 40 cm)

tentoongesteld tijdens het Salon 1832 te Gent

- OOSTENDSE STADSGEZICHTEN

Twee potloodtekeningen uit 1827

Veiling Nalatenschap BOSSUET, Galerij FIEVEZ, Brussel (9)

Norbert HOSTYN

Bronnen :

1. Naargelang de bron op 21, 22 of 25 augustus
2. Registers van de Burgerlijke Stand, Oostende
3. Volkstelling 1814. Deel XIII. Stad Oostende (uitg. R. ROTSAERT & R.L. DEWULF-HEUS), Brugge, (V.F.F.), 1980, p. 222.
Van de moeder is er geen sprake meer.

4. N. HOSTYN, De Oostendse kunstschilder Michel T.A. VAN CUYCK, in Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis, CXVI, 1979, 1-2, p. 93 ev.
5. Historiek ter gelegenheid van een prijsuitreiking afgedrukt in : "L'Echo d'Ostende", 8 maart 1885.
6. F.E., De "Koninklijke" Walvis van Oostende 1827-1977, in De Plate, november 1977, p. 3-4
7. Over deze molens leze men :
J.J. HEIRWEGH, Le Compagnie des moulins à scier près d'Ostende, in Contributions à l'histoire économique et sociale, VIII, p. 97-150.
7. A. VERBOUWE, Iconografie van het arrondissement Oostende, Brussel, s.d., nr. 24
9. idem, nr. 426.

KRISIS

De wedden van ambtenaars, bedienden en werklieden ondergaan altijd maar nieuwe afhoudingen. Wanneer men 's morgens wakker wordt, is het eerste werk naar de brievenbus lopen en kijken of het dagblad geen nieuwe besluitwetten brengt die weer eens naar onze geldbeurs grijpen.

Met een zucht zegt iedereen :

"We moeten maar weer iets uitsparen ! "

Uitsparen ??? Wat ???

De Kinema ! ?

Die was al van de lijst der ontspanning geschrapt. Vraag het maar eens aan de Kinemahouders !

Het partijtje kaart en het glas bier ook maar afschaffen ?

Dat was ook al gedaan ! Vraag het maar aan de koffiehulshouders !

De bijdragen niet meer betalen voor de vele maatschappijen, waarvan men lid was !

Dat gaat ook al niet goed meer ! Vraag het maar aan de penningmeesters !

Wat gedaan ?

U leest dat kleine artikeltje waarschijnlijk als een hedendaagse klacht, die, ware het niet van de oude spelling, U hedenochtend in uw krant had kunnen lezen. En toch werd het 50 jaar geleden geschreven. We troffen het toevallig aan in het maandblad "S.E.O." van maart 1935 !

Men ziet dat de geschiedenis zich steeds herhaalt en men op dat gebied uit oude tijdschriften heel wat kan leren. Als men weet dat na die crisis-periode een betere tijd aanbrak (als was dit 25 jaar later) en dat na de huidige crisis wellicht ook weer een betere tijd aanbreekt, dan is er nog hoop. Zegde Yves Montand in dat verband onlangs niet voor de T.V.-camera : "Vive la crise !" er op wijzend dat men maar een goeie tijd kan hebben na een slechte ?

Wat ons ook nog in bovenstaand stukje trof is dat de maatschappijen zich ook bekleegen over minder leden. Hetzelfde hoort men nu bij culturele, sportieve en andere verenigingen.

O. VILAIN

APRIL 1942 (vervolg)

Maandag 27
(vervolg)

Verschillende projektielen kwamen terecht op de houtkaai naast de opslagplaatsen van Snauwaert en tusschen de rails van de spoorweg aldaar. Langs de Tilburykaai vielen twee bommen. Op de Slyckenslaan, in de bocht voor de pompierkazerne viel een zware springbom, en veroorzaakte een breuk in de leiding van het stadswater waardoor de baan weldra overstroomd stond. De bevoegde diensten waren onmiddellijk ter plaatse en sloten de leiding af.

Woensdag 29

Afweergeschut. om 23u30. Bommen werden intusschen afgeworpen op het Westerkwartier. Op een afstand van 150 meter vanaf H. Hartkerk tot Torhoutse Steenweg vielen 9 bommen. Een verwoeste op deze Steenweg het huis nr. 150. een andere verwoestte het huis op de Mac Leodplaats, een derde viel in de middenbeuk van de H. Hartkerk. De anderen kwamen op straat en plein terecht. Deze bommen maakten zeven doden.

Van Sprang Willy, Torhoutse Steenweg 150, hoofd ingedrukt.

Van Heste Fernand, geboren 15.09.05 en wonende Mac Leodplaats, zijn hoofd was zijdelinks ingedrukt. Zijn beide voeten vermorzeld.

Vrouw Van Heste, 35 jaar

Dasseville Jozef, Edm. Laponstraat 11, schedelbreuk, geboren 21.5.95

Mevrouw Rox, werdt verstikt onder het puin evenals haar kindje.

Mevrouw van Campenhout, Edm. Laponstraat 11, geboren 5.01.07

GEKWETSTEN

Mevrouw Van Sprang, hoofd- en handwonden, aan ogen gekwetst

Ghesy Willy, arm gebroken over gansch het lichaam gekwetst

Dasseville Isabelle, voet gekwetst

Mw. Ghesy, voet gebroken.

Verder vielen 12 bommen aan de Soldatenberg. Buiten enkele ramen schade aan den kliniek waren aldaar geen slachtoffers.

MEI 1942

Maandag 4

Donderdag 7

Afweergeschut trad in werking om 11u40, bommen werden afgeworpen op grondgebied Opex in het Spergebied. Rond 19u55 overvloog een formatie vliegtuigen de stad en wierpen bommen op het grondgebied Bredene, wijk Sas-Slyckens rond de elektriciteitscentrale. Over het algemeen werden een veertigtal bommen gelost, waarvan een vijftiental in de Spuikom, zes à zeven in de balende kreek, drie op de koer van de elektriciteitsfabriek waarvan een blindganger, terecht kwamen. Een twintigtal bommen vielen verder op huizen en in straten.

In de Nukkerstraat werden de nummers :

60 zwaar beschadigd - eig. Leonie Titeca.

58 volledig verwoest - eig. Rachel Hoornaert

56 idem - eig. : Dekrijger Georges

54 idem

52 idem

Hoek Nukker- en Sterstraat

70 volledig vernield, eig. Derudder

76 zwaar bsschadigd

Steenovenstraat

20 - achterhuis gansch vernield, voorhuis onbewoonbaar, eig. Geldhof Oscar

24 - achterhuis zwaar beschadigd

Nijverheidstraat

23 - volledig vernield, eig. Versluys Leon

25 - idem eig. Verleye Arthur

27 - idem eig. Coeneye Albert

29 - onbewoonbaar, eig. Flockmans Alfons

31 - idem eig. Caellier Louis

Buurtspoorwegstraat

Voor nr. 57 in de straat bevindt zich een bomtrechter dit huis is zwaar beschadigd.

Wagenmakerstraat

nr. 16 eig. Lesaffere, een bom kwam terecht op de koer deed het gebouw instorten, vernielde de aanpalende smis en het achtergedeelte van een kleine fabriek, eig. Vandewalle, welke zich langs het kanaal Brugge-Oostende bevindt.

Tusschen de huizen 1 & 3 bevindt zich een bomtrechter schade aan nr. 1 is gering.

Coupurestraat

10 onbewoonbaar

12 onbewoonbaar

14 tot 20 volledig vernield.

(vervolgt)

BEELDEN, MONUMENTEN EN GEDENKPLATEN IN OOSTENDE - XVII : HET MEMORIAAL LAPON
IN HET MUZIEKCONSERVATORIUM - ROMESTRAAT

Deze bijdrage over het herdenkingsplakiet Edmond LAPON (1858-1901) kunnen we buiten gewoon kort houden : de biografie van de Oostendse musicus vindt u immers in de Plate 82/161-164 en de biografie van beeldhouwer Oscar DE CLERCK in dit nummer.

Het reliëf waarop we de toondichter in profiel naar links zien, omkaderd door een gestyleerde lier, meet 54 x 39 cm en is bevestigd links in de inkomhall van het muziekconservatorium in de Romestraat.

Het is getekend en gedateerd : Oscar De Clerck 1927. en draagt als opschrift : LAPON.

Een 2e exemplaar is te zien in ons Heemkundig Museum.

Het reliëf sierde oorspronkelijk een bescheiden bakstenen LAPON-monument dat op 17 september 1927 in een prieeltje nabij de kiosk in het Leopoldpark werd ingehuldigd. Maurice ANTONY maakte nog de reportage van die plechtigheid.

Die LAPON-hulde was grotendeels een initiatief van Jan DE CLERCK, kunstschilder en broer van beeldhouwer Oscar DE CLERCK.

Kort na de inhuldiging werd het monumentje vernield en de plakiet in het water van de vijvers gegooid, waar het jaren later terug opgevist werd en in eer hersteld in het conservatorium...

Het muurtje overleefde nog enkele jaren en had onder de naam " 't murtje van Lapon" succes bij hen die dringend aan een discrete boodschap toe waren.

- Lit. : Monument Lapon, in L'Echo d'Ostende, 23 augustus 1927
Hulde aan Edmond Lapon, in De Zeewacht, 17 september 1927
C. LOONTIENS, Guide du touriste, p. 244-245
O. VILAIN, Langs de Oostendse Kateien, Oostende, 1974, p. 25 ("Den Hof").

N. HOSTYN

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN IN OOSTENDE - XVIII : HET BEELDJE IN HET
MAC-LEODPLEIN-PLANTSOEN

In het verzorgde plantsoen op het Mac Leodplein, prijkt sedert 1970, ietwat verloren langs de drukke Torhoutse Steenweg, een bronzen beeldje. Het stelt een zwierig-elegante naakte jongedame uit, in zuiverste Belle-Epoque-esthetiek.

Het brons is aan zijn tweede "standplaats" toe want het is feitelijk afkomstig uit de hovingen van het vooroorlogse Kursaal, waar het met een nu verdwenen tegenhangster, hoog op porfieren zuilen prijkte.

Zoals op oude foto's en prentkaarten te zien is, had de jongedame oorspronkelijk een attriboot dat er nu niet meer bij is : een soort lang doek dat ze sierlijk in de wind liet wapperen. Van oudsher nu is dat de klassieke manier om "Fortuna" uit te beelden ; wat natuurlijk heel goed paste in het kader van Kursaal waar rond de speeltafels rijkdom en armoe snel wisselden.

De auteur van het beeldje is niet met zekerheid gekend, maar was naar alle waarschijnlijkheid Alban Chambon, de architect van het Kursaal III (1). Het is geweten dat CHAMBON ook beeldhouwer was en in zijn projecten steeds ruim de aandacht gaf aan sculptuur. Dit was ook het geval in de Oostendse Schouwburg (bronzen beelden op de luifel door J. DILLENS) en in zijn De Smet De Naeyerbrug waarvoor Karel De Kesel beelden vervaardigde.

Voor de buitendecoratie van het Kursaal liet CHAMBON verder ook sierlijke pauwen in metaal aanmaken. Twee overleefden de gebeurtenissen van 40-45 en prijken sinds kort in het Heemkundig Museum.

ICONOGRAFIE : OIOP 1 : 75 ; OIOP 2 : 62
M. CONSTANDT, Delbouille en Dujardin..., Oostende, 1981.

N. HOSTYN

(1) N. HOSTYN, Nota betreffende de architect Alban Chambon, in De Plate, nov. 76/3-6

HET MUSEUM VOOR GELD EN GESCHIEDENIS

Sinds 1982 telt België een museum meer : de Nationale Bank heeft haar kleine, maar gezellig Museum voor geld en geschiedenis geopend aan de Wildewoudstraat, links van de Sint-Michielskathedraal, te Brussel.

Zoals o.m. de Deutsche Bundesbank, de Bank of England, de Bank of Canada en de Norges Bank reeds deden, pakt nu ook onze eigen Nationale Bank uit met een permanente tentoonstelling van een deel van haar verzamelingen.

Het nieuwe museum kan worden opgesplitst in twee grote historische afdelingen, de ene gewijd aan het geld, de tweede aan de bank zelf.

In de eerste afdeling doorloopt men zowat vijfentwintig eeuwen geldgeschiedenis, te beginnen met het primitieve geld. Men maakt er kennis met ongewone vormen van betaalmiddelen, nu niet bepaald zakgeld. Zo is er de moko, een koperen gong, uit Indonesië, een steen van het eiland Yap in Oceanië en een Romeinse aes signatum, een zeldzaam type, voor zover bekend is, het enige hier te lande.

Van daar gaat men naar de munten : fraaie antieke exemplaren, verbazend kleine vroeg middeleeuwse penningen en de mooie reeks gouden stukken van onze feodale vondsten. Het loont echt de moeite even stil te staan bij de produktie onder de aartshertogen Albrecht en Isabella en bij de "leeuwen" van 1790. Ten slotte, om het geheel af te ronden, krijgt men een vrij exhaustieve keuze van munten van het Belgisch Koninkrijk. Uit dedactische overwegingen worden alleen monetaire types geëxposeerd.

Parallel aan de geschiedenis van de munten, wordt die van het papiergeld getoond : van verscheidene landen en eeuwen in het algemeen, van België in het bijzonder.

De tweede afdeling hangt een anekdotisch beeld op van het verleden en het heden van de Bank zelf. Omdat zij vooral als circulatiebank bekend staat, valt de nadruk enigszins op haar drukkerij. Men kan er het produktieproces van een biljet volgen : de weg die wordt afgelegd voor het gebruiksklaar is, d.w.z. goed voor de omloop. Moderne media, video- en diavontage, illustreren de hedendaagse rol en werking van de centrale bank.

SEGAERT Edouard Pierre Joseph

1. °Oostende 12 november 1822 + Oostende 6 februari 1870
  2. vader : Pierre Charles
  3. moeder : Sophie Antoinette Van Cuyt
  4. echtg. : Elisabeth Pauline Royen Oostende 5/6/1855
  5. beroep : handelaar
konsul Tanger en Marokko (1)
  6. pol. strekking : liberaal
  7. Pol. loopbaan : gem. raad 8/1/1861-1870
- 1.2.3.4.5./Overlijdensakte
(1) Moniteur, 29/7/1868

SERRUYS, Désiré Charles

1. °Oostende 3 september 1859 + Oostende 14 januari 1922
  2. vader : Désiré Charles Marie
  3. moeder : Anne Barso
  4. echtg. : Louise Jean Oostende 20/6/1885
  5. beroep : ingenieur
komiteit ligue lib. (1909) voorz. Union lib. (1912)
lid Willemfonds
  6. pol. strekking : liberaal
  7. pol. loopbaan : Kamer V.D.O. 1912-1914
- 1.2.3.4.5./ overlijdensakte

SERRUYS Désiré Charles Marie

1. °Gistel 24 april 1824 +Oostende 10 maart 1897
2. vader : Désiré Basile
3. moeder : Isabelle Thérèse Inghelbrecht
4. echtg. : Anne de Barso Oostende 5/1/1853
5. beroep : notaris
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 8/1/1861- ontslag 12/4/1874
schepen 22/5/1868-1/7/1872
gem. raad 1/1/1885-1890

1.2.3.4.5./overlijdensakte

SERRUYS Georges Joseph Frédéric Marie

1. °Oostende 29 mei 1851
2. vader : Auguste Benoit Marie
3. moeder : Rosalie Marie Valcke
4. echtg. : Emma Mathilde Bach Oostende 7/5/1881

5. beroep : handelaar reder
lid Willemfonds
  6. pol. strekking : liberaal
  7. pol. loopbaan : gem. raad 29/5/1900-1903
- 1.2.3.4.5./huwelijssakte

SERRUYS Henri François

1. °Oostende 10 december 1796 +Oostende 12 november 1883
2. vader : Jacques
3. moeder : Julienne Hertoghe
4. echtg. : Melanie Declerck
5. beroep : eigenaar
6. pol. strekking : unionistisch
7. pol. loopbaan : burgm. 3/10/1835-1861
gem. raad 1831

1.2.3.4.5./overlijdensakte

Portret door E. BULCKE in de raadszaal (Stadhuis)

SERRUYS Isidore R.

1. °Oostende 19 juli 1856 + Gistel 19 mei 1912
2. vader : Désiré
3. moeder : Anne de Bargo
4. echtg. : 1. Mélanie Everaerd
2. Louise Van Merhaege Oostende 9/10/1906
5. beroep : notaris
komiteit Ass. lib. (1896-1900)
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem. raad 6/1/1891-1900

1.2.3.4.5./ overlijdensakte

SERRUYS Jean-Baptiste

1. °Torhout 3 november 1754 +OOSTENDE 6 november 1832
4. echtg. : Marguerite Thérèse Maertens
5. beroep : advocaat 1780,
gem. schatbewaarder 1796,
vrederechter 1796, notaris 1810,
raadsheer hof van Cassatie 4/10/1832
6. pol. strekking : orangistisch
7. pol. loopbaan : raadspensionaris Oostende 1790
2e kamer van Statengeneraal vanaf 1815
burgm. Oostende 1821-13/11/1832
Nationaal Kongres
Kamer Oostende 2/9/1831-6/11/1832

1.5.7./ Du Bus de Warneffe & Carl Beyaert Le congrès national.
Biografie des membres du Congrès national et du gouvernement
provisoirs. Brux. 1930, p. 93

4./Le Carillon 29/10/1901 p. 1

Portret door E. BULCKE in de raadszaal (Stadhuis).

(vervolgt)

Willy MAERVOET

Eén van de recente aanwinsten van het stadsarchief Oostende is een 4 blz. tellend programma én reglement voor een muziekwedstrijd die op 15 augustus 1835 te Oostende betwist werd.

Het werd gedrukt bij J. ELLEBOUDT te Oostende.

We willen onze lezers de inhoud van dit document nopens een muzikaal/toeristisch gebeuren te Oostende in 1835 niet onthouden :

CONCOURS DE GRANDE HARMONIE,

offert

par la ville d'Ostende,

à

Toutes les Sociétés de Musique du Royaume
et de l'Etranger ;

Le Samedi 15 Août 1835.

Les Sociétés seront divisées en trois Classes, savoir :
Sociétés des Villes de 1er Rang.
Sociétés des Villes de 2me Rang.
Sociétés des Communes.

Seront considérées comme Villes de premier Rang, celles dont la Population s'élève à 15.000 ames et au-dessus.

Neuf Médailles en Or seront distribuées en Prix aux Sociétés victorieuses.

MEILLEURE EXECUTION.

Sociétés des Villes de premier Rang
Premier Prix : Une Médaille de 300 Francs ;
Second Prix : Une Médaille de 100 Francs.

Sociétés des Villes de second Rang.
Premier Prix : Une Médaille de 200 Francs ;
Second Prix : Une Médaille de 150 Francs.

Sociétés des Communes.
Premier Prix : Une Médaille de 160 Francs ;
Second Prix : Une Médaille de 100 Francs.

MEILLEURE TENUE.

Sociétés des Villes indistinctement.
Une Médaille de 120 Francs.

Sociétés des Communes.
Une Médaille de 100 Francs.

A la Société la plus éloignée d'Ostende, en ligne directe
Une Médaille de 100 Francs.

Les Morceaux à exécuter sont :

Pour les Villes.
Une ouverture ou symphonie.
Un air varié pour plusieurs instrumens solo.
Un morceau à leur choix.

Pour les Communes.
Une marche
Un pas redoublé.
Un morceau à leur choix.

§

Toute Société qui voudra prendre part à ce Concours, en donnera avis à Messieurs les Bourguemaître et Echevins de cette Ville, avant le 25 Juillet prochain.

§§

Personne ne sera admis à concourir à moins d'être membre effectif de la Société avec laquelle il se présentera.

§§§

Il sera libre aux Sociétés des Villes de second rang, de concourir avec celles des villes de premier rang, et aux Sociétés des communes de concourir avec celles des villes de second rang, pourvu qu'elles remplissent les conditions du Programme pour les morceaux à exécuter par ces villes, et qu'elles aient fait connaître leur intention à cet égard à Messieurs les Bourguemaître et Echevins, avant la dite époque.

REGLEMENT.

Article I.

Les Sociétés feront leur entrée à Ostende, Samedi 15 Août 1835, jours de concours. Le Local de la Société de St.-Sébastien près la port de Bruges, sera le point de réunion: générale.

A neuf heures et demie précises, la Commission directrice s'y trouvera assemblée, pour les recevoir, et les conduire ensuite en cortège, l'Harmonie d'Ostende en tête, à la Maison de Ville, où elles seront reçues par la Régence.

Les Communes précéderont les Villes de second Rang, et celle-ci se placeront devant les Villes de premier rang ; elles exécuteront alternativement des marches ou pas redoublés.

Le même ordre de marche sera observé pendant toute la Fête.

Les Sociétés qui ne seraient point arrivés à l'heure indiquée, pour la réception, seront également admises au Concours, pourvu qu'elles n'arrivent pas après l'heure indiquée à l'article trois : elles prendront alors le dernier N° d'exécution de la série à laquelle elles appartiennent.

Article II.

A l'arrivée à la Maison de Ville, les chefs de musique de toutes les Sociétés se réuniront, afin de décider, par le tirage au sort le numéro d'ordre pour l'exécution.

Article III.

Les diverses Sociétés se réuniront ensuite à trois heures précises, à l'Hôtel de Commerce, où elles concourront pour la meilleure tenue. Ce prix, ainsi que celui d'éloignement seront décernés d'après le mode qu'il aura plu à la Régence d'indiquer.

Article IV.

Immédiatement après cette réunion, les Sociétés se rendront, précédées de l'Harmonie d'Ostende, à l'endroit destiné au Concours. Dans cette marche et les suivantes les Sociétés se rendront, indépendamment de l'ordre établi par l'article premier, celui des numéros qui leur seraient échus. Pour l'ouverture du Concours, l'Harmonie d'Ostende exécutera un morceau de musique.

Article V.

La Société d'Ostende ne sera point admise à concourir.

Article VI.

Le Juri sera composé de cinq membres, pris parmi les artistes des grandes villes du Royaume et nommés par la Régence.

Ce Juri portera et fera connaître son jugement aussitôt le Concours fini. En cas de parité de mérite, le sort décidera à quelle Société la médaille devra être remise.

La parité ayant lieu à l'égard d'un premier prix, la médaille du second prix appartiendra de droit à la Société que le sort n'aura pas favorisée, elle lui sera délivrée avec un certificat constatant qu'elle est donnée pour premier prix. Si le tirage au sort pour parité de mérite avait lieu entre plus de deux Sociétés le sort déciderait également de la remise de la seconde médaille.

Dans les cas où la parité aurait lieu à l'égard d'un second prix, comme aussi au cas prévu ci-dessus, il sera délivré aux Sociétés que le sort n'aura pas favorisées, un certificat constatant à leur égard le résultat du jugement du Juri.

Article VII.

La Régence distribuera le lendemain à onze heures du matin les prix aux Sociétés victorieuses, au lieu même du Concours.

Article VIII.

Chaque Société, qui aura remporté un prix, exécutera après l'avoir reçu, un morceau de musique à son choix.

Article IX.

Si l'insuffisance du nombre des Sociétés concurrentes, au tout autre motif, rendaient nécessaires quelques changements, ou modifications dans les dispositions qui précèdent les Sociétés en seront instruites à temps.

Article X.

Après le Concours un Bal sera offert aux Sociétés concurrentes.

Ainsi arrêté en séance de la Commission Directrice, le 6 juin 1836.

DE OOSTENDSE BEELDHOUWER OSCAR DE CLERCK

Geboren te Oostende op 11 december 1892 als zoon van Constant DE CLERCK, behanger-garneerder en Charlotte LONCKE. Hij was de tweede jongste in een gezin van zes kinderen (Jan, Emma, Georges, Daniël, Oscar en Anna). Zijn broer Jan (1881-1962) was kunstschilder.

Was gehuwd met Georgette MAQUET.

Overleden te Sint-Stevens-Woluwe op 20 januari 1968 en er begraven.

Woonde achtereenvolgens Edith Cavellstraat te Oostende, Ter Kamerenstraat, 175 te Sint-Pieters-Woluwe en Oudstrijderslaan, 15, te Sint-Stevens-Woluwe.

Oscar De Clerck begon zeevaartkundige studies te Antwerpen, maar gaf die op om leerling te worden aan de Gentse Academie (1909-1913).

Zijn professor was er Félix METDEPENNINGHEN. Tot zijn studiegenoten behoorden Constant PERMEKE en Albert SAVERYS.

Inmiddels werd De Clerck in november 1908 medestichter van de "Cercle Artistique d'Oostende", in zijn ouderlijk huis aan de E. Cavellstraat, gesticht door zijn broer Jan. De meeste Oostendse kunstenaars van het ogenblik sloten zich bij deze kunstkring aan : Louis Boel, Oscar Cornu, Maurice Desforges, Karel Dekesel, Madeleine Depape, Eugeen-Achiel Gerbosch, Louis Royon, Jef De Brock...

Hij verliet in 1913 de Gentse Academie, met schitterende diploma's op zak. Hetzelfde jaar stelde hij drie portretsculpturen tentoon in het Salon van de Nieuwpoortse Kunstkring : "Portret van Mevrouw V.", "Mijn vriend Pol", "Mijn vriend Oscar".

De kunstenaar liet zich voor 't eerst opmerken met een monumentale fontein "Vogelzang" genaamd, die te zien was tijdens de Gentse Wereldtentoonstelling van 1913. Vooral de helder-constructieve opbouw van het monument werd gewaardeerd en als vernieuwend gevoeld.

Kort voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog deed hij nog mee aan het Salon 1914 te Spa (met het gipsen beeld "Fautive") en aan het Salon van de "Cercle Artistique" te Oostende.

Bij het uitbreken van de oorlog vluchtte de familie De Clerck naar Engeland. Hij volgde er een tijdlang les bij de beeldhouwster SCOTT. Tijdens de oorlog verbleef hij geruime tijd in Amerika, waar hij belast was met decoratief sculptuurwerk aan tentoonstellingspaviljoenen te New York, Philadelphia, Boston en Rio de Janeiro.

Een tijdlang werkte hij ook voor de Amerikaanse Oorlogsvloot, meer speciaal voor camouflageinrichtingen. Toen ontpopte hij zich occasioneel ook al een verdienstelijk amateur-bokser.

In Amerika ontstond het portret van Leopold STOKOWSKY, afgebeeld in "Allies in Art" (London, 1917). In hetzelfde boek vinden we ook een kleurenreproductie van het portret van zijn broer Jan van hem maakte.

Na de oorlog was De Clerck zijn stijl volledig ontwikkeld : geblokte, vereenvoudigde figuren op kubistische manier verwerkt : "Calvario", "Piëta", "Verloren zoon", "Sterrekundige" (1919), "De geseling" (1920) en "Vogelzang" (1927). Michel De Ghelderode getuigde van hem : "De Clerck est bien l'esprit le plus éclairé, la nature la plus instinctive de la jeune sculpture Belge". (1)

Sedert 1934 was hij als lesgever aan de Leuvense kunstacademie verbonden (benoemd door de Gemeenteraad op 10 januari 1936). Van de stad Leuven kreeg hij de opdracht voor het monument "Heropbouw van Leuven" (in 1937 ingehuldigd in de tuinen van de stadsbibliotheek, L. Vanderkelenstraat).

Tot zijn leerlingen aan de Academie behoorden o.m. de tapijttontwerper Julien BAL, de kunstschilder Emiel CRABBE, en verder Marcel DEKOK, René DELVAUX, Edouard DEWIT, Germaine MALFAIT, Louis SMEYERS en Emile VAN LANGHENDONCK.

In december 1945 werd hij tot directeur van de Academie aangesteld ter opvolging van Alfred DELAUNOIS (1876-1941). In feite bekleedde hij die functie al sedert het overlijden van DELAUNOIS. Hij werd in oktober 1958 op rust gesteld.

De Clerck maakt zich bijzonder verdienstelijk als beeldhouwer van monumentale, in architectuur geïntegreerde sculpturen, alsook als ontwerper van monumentale dinanderie, die doorgaans ook als decoratie van gebouwen bedoeld was. In die zin kreeg hij tal van opdrachten toebedeeld :

- 1925 : Internationale tentoonstelling te Monza (3 basreliëfs)
- 1935 : Wereldtentoonstelling te Brussel (Decoratie van het Paviljoen van de Textielnijverheid) (Kruisweg in de Kon. Kapel)
- 1936 : Stadhuis te Charleroi
- 1937 : Tentoonstelling te Paris (Decoratie van het Belgisch Paviljoen en een doopvont). Er werd hem een medaille toegekend.
- 1938 : Tentoonstelling te New York (Decoratie van het Belgisch Paviljoen met dinanderie vervaardigd in de Ateliers MAUDOUX).
- 1939 : Tentoonstelling te Lille (9 basreliëfs in het Belgisch Paviljoen).
- 1958 : Expo's te Brussel (Decoratie van het Paviljoen van de Textielnijverheid en het Paviljoen van Congo).

Ook op het vlak der penningkunst leverde hij menige merkwaardige prestatie :

- Herdenkingspenning Huwelijk Jean de Luxembourg-Prinses Josephine Charlotte
- Penning "Orfeus" (1957)
- Penning "Dankbare hulde van de Middenstand aan zijn algemeen voorzitter Baron Van Ackere 1878-1958" (1958)
- "Docteur Cl. ROSIER" (1960)
- Medaille voor Sint-Stevens-Woluwe (1960)
- Ontwerpen van het atelier- & meesterteken van de Kon. Munt te Brussel (1961)
- Medaille "Stier" (1965)
- Medaille Thomas More ("Obéissants à notre Conscience jusqu'à la mort") (1967)
- Penning Commissariaat-Generaal voor Toerisme van België
- Penning Christelijke Volkspartij (1972)

Van De Clerck zijn ook tal van portretbustes gekend. Naast de reeds genoemde van J. ENSOR en L. STOKOWSKY, vermelden we nog deze van Prinses de Schwarzenberg, Juffrouw COLLIN, Baron René STEENS, Auguste VERMEYLEN, Baron Houtart, Gouverneur van Brabant, Burggraaf de SPOELBERGH, Prof. DEBAISIEUX, Prof. Kan. LEMAIRE, A. SMETS, Burgemeester van Leuven, Willem PAERELS, Armand APOL.

Van de vele individuele tentoonstellingen van zijn werk vermelden we speciaal deze in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel (1929), deze in de "Cercle Artistique et Littéraire - Waux-Hall" te Brussel (maart 1930), deze in de Galerij Georges GIROUX te Brussel (februari 1932), deze in de gekende "Studio"-galerij te Oostende (januari 1933).

Verder stelde hij tentoon in voornamelijk buitenlandse steden als Bern, Budapest, Leipzig, Milano, Paris, Riga, Roma, Stockholm en Venezia.

In december 1966 ging een retrospectieve van zijn werk door te Sint-Stevens-Woluwe (met uitgifte van een bijzondere postafstempeling).

De Clerck was Officier in de Leopoldsorde, Officier in de Kroonorde en Officier in de Orde van Leopold II, alsook Chevalier de la Légion d'Honneur, Officier de l'Ordre des Palmes Académiques en Ridder in de Orde van de Zwarte Ster. Hij was briefwisselend lid van de Kon. Academie van België en briefwisselend lid van de Kon. Academie van België en briefwisselend lid van de Praagse Academie (sedert 1933).

In 1934, 1939 en 1956 was hij jurylid voor de "Prix de Rome".

Van De Clerck zijn tal van portretfoto's gekend, waarvan meerdere afgebeeld staan in eigentijdse krant artikelen vooral dan in uitgaven uit het Leuvense.

Foto's berusten in de archieven van de Stedelijke Musea Oostende en in deze van de "Vrienden van Jan De Clerck".

Jan De Clerck schilderde zijn portret (verz. J. Maes, Oostende).

Werk van De Clerck bevindt zich in de verzamelingen van de Belgische Staat ("Bespiegeling"), deze van het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel ("De Temmer"), in het Paleis der Dynastie te Brussel, in de verzameling van de Stad Leuven ("Geseling" en 16 krijttekeningen uit 1921-1938), in het Casino te Middelkerke, in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende ("De Visser", "De Ontaarde"); in het Kon. Muziekconservatorium te Oostende (Lapon-memoriaal, 1927; voorheen in het Leopoldpark), in het Heemkundig Museum "De Plate" te Oostende (Memoriaal E. Lapon en portret van Omer Vilain).

Nabij het vroegere vliegveld te Evere staat zijn monument van Vliegenier Bruggraaf de Spoelbergh. Te Rocquebrunes in Frankrijk staat zijn Churchill monument (1966).

N. HOSTYN

(1) Een tekening uit die periode kan men zien als bandversiering op het boek "De verrijzenis" door Daan Boens (1920).

LITERATUUR :

Belgian Art in Exile. A representative gallery of modern Belgian Art,
(London), s.d.

Allies in art, London (Colour), 1917.

P. BAUTIER, Parmi les sculpteurs d'esprit nouveau, Oscar De Clerck, in :
"Savoir et Beauté", 7, 12, Brussel, 1927, p. 539-544.

Tentoonstelling eener reeks werken van beeldhouwer Oscar De Clerck (catalogus met
inl. door M. DE MARCHI), Brussel (Galleries Georges Giroux), 1932.

O. VILAIN, Beeldhouwer Oscar De Clerck, in : Ostend-Flash, 2, 9, december 1959.

Retrospectieve tentoonstelling Oscar De Clerck (catalogus), Sint-Stevens-Woluwe,
1966.

FACSIMILE VAN DE MARCOTARAARDGLOBE VAN 1541

Het museum van de "Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas" (zetel :
Zamanstraat 48, 2700 Sint-Niklaas) kan bogen op het bezit van het enig exemplaar
in België van de beroemde aardglobe van Mercator daterend uit 1541. Zij is, ook
artistiek gezien, een meesterwerk en, voor haar tijd althans, een instrument van
grote wetenschappelijke waarde geweest. Een fotografische afbeelding hiervan werd,
als ik mij niet vergis, opgenomen in de biografische notitie over Gerard Mercator,
geschreven door Paul Bockstaele en gepubliceerd in de luisterrijke boekenreeks
"Twintig Eeuwen Vlaanderen", meer bepaald in het deel 13 gewijd aan diverse ver-
maarde "Vlaamse Figuren", bladzijde 122. Het hindert niet, ter verduidelijking, te
vermelden dat dit boekdeel uitgegeven werd te Hasselt door de firma Heidelberg-
Orbis in 1976 en kosteloos ter inzage beschikbaar is in de leeszaal van de Oostend-
se openbare bibliotheken.

Een groep bestuursleden van genoemde kring uit Sint-Niklaas plant het produceren
van een millimetergetrouwe kopie van deze globe. Wij willen, op onze beurt, niet
nalaten hiervan melding te maken aan al onze eigen, trouwe leden van "De Plate".
Gelet op het zeer beperkt aantal kopieën dat zal uitgegeven worden, kan zonder
verbintenis ieder echt belangstellende zijn/haar naam opgeven aan de heer Theo
Penneman, Hoveniersstraat 57, 2700 Sint-Niklaas, om op de hoogte gesteld te worden
van de aankoopvoorwaarden van deze in het vooruitzicht gestelde facsimile.
Het bestuur van de Wase Kring garandeert niet alleen een onberispelijk produkt
(= een bol met gekleurde segmenten, een gradenboog alsook een houten onderstel),
maar ook dat de prijs beneden de tienduizend frank zou blijven...
Waarvan, met het nodige voorzichtige voorbehoud, akte !

(Bron : "Mededelingenblad van de K. Oudheidkundige Kring van het Land van Waas",
jaargang 11, nr. 2, ...)

Emiel SMISSAERT

VONDSTMELDING

Op het spoor van de oude Sint-Catharinakerk ?

Van de middeleeuwse Sint-Catharinakerk en -parochie is niet bijster veel geweten. Naar het schijnt zou de oudste vermelding van het bedehuis van 1265 dateren, en zou de kerk in 1584 in onbruik geraakt zijn ten gevolge van de godsdienstoorlogen. Een ernstig onderzoek van de historische bronnen zou hier wellicht meer klaarheid brengen.

De archeologische gegevens zijn al even schaars. In 1965 gingen F. Verkempinck en wijlen G. Rosseel aan het graven langs de Dr. Verhaeghestraat. Ze vonden een grafplaat waarop een inscriptie voorkwam met het jaartal 1483. Van deze opzoekingen zijn geen stratigrafische gegevens genoteerd, zodat het onmogelijk is na te gaan of het hier ging om een vondst in situ dan wel om een vondst in een verstoord milieu.

Enige tijd geleden werd op initiatief van Z.E.H. A. Van de Sompele door Roger van Dongen en Karl Vileyn opnieuw een gelijkaardige poging ondernomen in de tuin van Eddy Saey-Desmet, Dr. Verhaeghestraat 56. Op ca. 70 cm diepte werden inderdaad enkele vondsten aangetroffen waarvan de voornaamste hierna kort worden besproken.

Beschrijving en determinatie :

a. Ceramiek :

1. Enkele baksteen fragmenten van groot formaat (ca. 30 x 15 x 7,5 cm) met kalkmortelresten : het gaat hier om zgn. kloostermoppen, lokaal beter gekend als "moeffen".
2. enkele geprofileerde bakstenen van hetzelfde formaat, met resten van kalkmortel op de werkvlakken en sporen van één of meer lagen pleisterkalk op de geprofileerde delen. Sommige stenen zijn in de lengte gehalveerd. Deze stukken zijn hoogstwaarschijnlijk afkomstig van vensternissen, al is een gebruik in een deuromlijsting of in gemetselde pilaren niet uitgesloten.
3. enkele bakstenen met vierkant grondplan (ca. 17 x 17 x 6,5 cm) zonder enige spoor van mortel.

b. Natuursteen :

1. brokken grijsblauwe Doornikse kalksteen, w.o. één met kalkmortelrest
2. fragmenten lichtrijze leisteen, dikte ca. 10 mm, w.o. één doorboord exemplaar.

Het geheel kan omschreven worden als puinmateriaal.

Datering :

Globaal kan het vondstcomplex gedateerd worden als Laat-Middeleeuws. (vanaf 12 e eeuw). Alleen de bakstenen vermeld onder a. 1. kunnen daarbij als dateringscriterium gebruikt worden. Daar de middeleeuwse baksteenproductie echter zeer regionale en zelfs lokale kenmerken vertoont die echter nog grotendeels onbestudeerd zijn is geen scherpere datering mogelijk.

Interpretatie :

De vondsten zijn te beschouwen als puinresten van een Laat-Middeleeuws stenen gebouw. Dit gebouw had alleszins enige allure, te oordelen naar de geprofileerde bakstenen vermeld onder a. 2. Een van die bakstenen is nog gaaf en behoorde waarschijnlijk tot de middelstijl van een venster dat dan vrij groot moet geweest zijn. De leisteen is zonder veel twijfel in verband te brengen met de dakbedekking. Strikt archeologisch staat het wel niet vast dat deze resten van de oude kerk afkomstig zijn, maar de kans dat dit wel het geval is, is bijzonder groot.

Nog altijd blijft de vraag open waar deze kerk juist gelegen was, en of er nog sporen van te vinden zijn. Vooraleer daar een zinnig antwoord kan op gegeven worden moet er eerste en kritisch onderzoek gebeuren van de historische bronnen. In afwachting kan nagegaan worden of er aanduidingen te vinden zijn aan het oppervlak of in de teeltlaag van de onbebouwde percelen in de buurt. Deze sporen kunnen voorkomen onder de vorm van puinresten, houtskoolvlekken, hoogteverschillen, kleurvariaties e.d.m. . Ook is het aan te raden uit te kijken naar toevallige sporen en vondsten die te voorschijn komen bij allerhande bouwwerken. Al deze gegevens moeten dan wel behoorlijk geregistreerd worden d.m.v. tekeningen, foto's en beschrijvingen. Alleszins moet ernstig gewaarschuwd worden voor onsystematische putjesdelverij : niet alleen is dit een hoogst ondoelmatige onderzoeksmethode, maar bovendien gaan daarbij meer gegevens verloren dan dat er ingewonnen worden.

E. COOLS

Vereniging voor Oudheidkundig
Bodemonderzoek in West-Vlaanderen

ROUWBEKLAG:

We vernamen het overlijden van ons lid Mej. Laura DEFEVER op 78-jarigen ouderdom. Jarenlang hebben we haar op onze voordracht-avonden weten komen. We herinneren haar als iemand die steeds bij was enkele woordjes met andere leden te kunnen wisselen. Ze was in feite een eenzame en in eenzaamheid is ze ook gestorven. We leven in een wrede wereld met velen die geen tijd meer hebben om te luisteren. Dat zijn de laatste gedachten die "Lauratje", zoals men haar noemde, bij ons oproept. Dat zij ruste in vrede !

A. VAN ISEGHEM

voorzitter

VERONTSCHULDIGING

In ons nummer van januari lieten we een fotopagina verschijnen met 3 foto's van de oorlogspuinen van Oostende in mei 1940. Tot onze spijt vergaten wij te melden dat deze foto's in 1940 genomen waren door de Heer DEMEESTER (van "Radio Demeester") Aan de familie Demeester onze oprechte excuses hiervoor.

O.V.

MARITIEME AFDELING VAN ONS MUSEUM

Wij verontschuldigen ons voor het ontbreken van diverse stukken uit onze maritieme verzameling. Zij worden echter gebruikt als sfeerscheppende omlijsting van de tentoonstelling : BELGISCH MARINESCHILDERSKUNST 1780-1914 die doorgaat in de zalen van het Museum voor Schone Kunsten op de tweede verdieping van het Feest- en Kultuurpaleis. Deze tentoonstelling loopt tot 11 juni 1984 en is een bezoek overwaard. Tot genoemde datum moeten wij deze stukken in ons museum ontberen, maar mocht u ze willen zien loop dan even naar de tweede verdieping.

J.B.D.

HET HEEMKUNDIG MUSEUM

Is open iedere zaterdag van 10 tot 12 uur en van 15 tot 17 uur en in het Paasverlof van 14 tot 30 april (de zondagen en de dinsdagen niet).

G.V.

VRAAG

Graag had ik langs deze weg om, als medewerker van onze plaatselijke heemkring "GRANINGATE" (Middelkerke) een vraag gericht tot uw heemkring. Ik ben volop bezig met een studie over het leven in Leffinge tijdens de Eerste Wereldoorlog. Naast fotomateriaal heb ik reeds heel wat informatie ingewonnen. Het zou mij echter enorm interesseren om u langs deze weg eventuele informatie te verzoeken. Misschien hebt u hier of daar nuttige informatie, die mijn onderwerp kan aanvullen.

J.M. Barra
Fleriskotstraat 67 a
8432 MIDDELKERKE

GELEZEN

Er verschenen 2 studies van Dr. Ir. Piet LOMBAERDE :

- 1) La trasformazione di una citta ' di mare : Ostenda, 1865-1878, in Storia Urbana, 22-23, 1983, p. 163-210.

Piet LOMBAERDE, die vroeger reeds aan ons tijdschrift meewerkte, liet een uitvoerige studie verschijnen in het genoemd Italiaans tijdschrift, waar in de vroegste urbanisatorische ontwikkeling van de omwalde vestingstad tot mondain badoord, de periode 1865-1878 dus, wordt besproken. LOMBAERDE wijdt niet alleen de nodige aandacht aan de zaken die effectief werden verwezenlijkt, maar ook aan de niet-uitgewerkte projecten die in die tijd circuleerden (Plan van Hercke, 1856, Plan Horeau, 1867). Rijk geïllustreerd.

- 2) Het teoretische en praktische aandeel van Simon Stevin en Wenceslas Coberger bij de heropbouw van Oostende na 1604, in : Het Ingenieursblad, jg. 52, n° 8, 1983.

De auteur, die over hetzelfde onderwerp reeds in ons tijdschrift publiceerde (1982/134) ev.;156 e.v.), hernam dezelfde materie, rijker uitgewerkt in bovengemelde publicatie.

In deze bijdrage werd gewezen op het samen voorkomen van stedenbouwkundige, krijgsvouwkundige en waterbouwkundige ideeën volgens nieuwe opvattingen op het einde van de 16de en het begin van de 17de eeuw. De teoretische uitdrukking hiervan kwam in de Nederlanden hoofdzakelijk door Simon Stevin tot stand. Zij staan niet los van de praktijk van stedenbouw en vestingbouw; De auteur toont het aan met een bespreking van het waderopbouwplan van Oostende na 1604; het ontwerp werd vermoedelijk door Ingenieur W. Coberger getekend. Aanbevolen lectuur !

N.H.

HET MEI NUMMER

Het volgend nummer van ons tijdschrift is het laatste dat vóór het zomerseizoen verschijnt. Een belangrijke bijdrage van ons lid André VANDEN AUWEELE met als titel "Een overzicht van vijftig jaar Oostendse Kursaal" zal in dat nummer verschijnen.

IN DIT NUMMER

- blz. 3 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders XLIV : N. Laureys, XLV : M. Staessens, XLVI : François Bossuet ;
- blz. 8 : O. VILAIN : Krisis;
- blz. 9 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (16) ;
- blz. 11 : N. HOSTYN : Oostendse monumenten ... XVII-XVIII;
- blz. 13 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici (XII);
- blz. 15 : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis (XXIV);
- blz. 18 : N. HOSTYN : De Oostendse beeldhouwer Oscar De Clerck;
- blz. 21 : E. SMISSAERT : Facsimile van de Mercatoraardeglobe van 1541;
- blz. 22 : E. COOLS, Op het spoor van de oude Sint-Catharinakerk.

**De laatst nieuwe
uitgegeven boeken
zijn ALTIJD
te verkrijgen bij**

INTERNATIONALE BOEKHANDEL

N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen